

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Медичний факультет
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів
осіб з вадами розвитку

підготовки бакалавра

Силабус освітнього компонента «Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів осіб з вадами розвитку» підготовки бакалавра

Розробники:

Грейда Н.Б., доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії ВНУ ім. Лесі Українки, кандидат педагогічних наук, доцент

Навроцька М.С., фізичний терапевт відділення реабілітації Волинського обласного госпіталя ветеранів війни

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Грейда Н.Б.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

протокол № 6 від 21 січня 2026 р.

Завідувач кафедри:

Андрійчук О. Я.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>	Спеціальність: 227- Терапія та реабілітація	Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>5</u>
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Освітньо-професійна програма: Ерготерапія	Практичні заняття 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
	Освітній ступінь: Бакалавр	Форма контролю: залік

II. Інформація про викладачів

ППП - Грейда Наталія Богданівна

Науковий ступінь - кандидат педагогічних наук

Вчене звання - доцент

Посада - доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Контактна інформація - +380669522036 Greida.Natalja@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ:

<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

ППП – Навроцька Мар'яна Святославівна

Посада – фізичний терапевт відділення реабілітації Волинського обласного госпіталю ветеранів війни

Контактна інформація – +380956196184 marananavrocka@gmail.com

Дні занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ:

<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Освітній компонент «Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів осіб з вадами розвитку» передбачає опанування основ арт-терапії, яка застосовується для лікування й корекції психічного стану за допомогою художніх засобів і творчості при розв'язанні внутрішньо- та міжособових конфліктів, кризових станів, вікових криз, психологічних травм тощо. Освітній компонент визначає як непрямую діагностику стану пацієнта/клієнта через усвідомлення та адекватну оцінку почуттів, спогадів, переживань, самовираження, самоідентифікацію. Арт-техніки широко використовуються в медицині (неврології, геріатрії, реабілітації, роботі з вродженими патологіями, психотравмами), освіті (в роботі з комунікативними проблемами, девіантною поведінкою тощо), соціальній сфері (сімейній терапії, зі соціально незахищеними верствами населення, задля допомоги в умовах воєнних дій, конфліктів).

Арт-техніки є ефективним інструментом, який може використовувати ерготерапевт у своїй фаховій діяльності: підвищення мотивації до участі в терапевтичному процесі; формування позитивної самооцінки та впевненості у власних можливостях; розвитку комунікативних, соціальних і когнітивних навичок; зниження тривожності та емоційної напруги; стимуляції дрібної та загальної моторики; підтримки адаптації та соціальної інтеграції.

Для ерготерапевта володіння арт-техніками розширює професійний інструментарій, дозволяє індивідуалізувати втручання та зробити його більш клієнтоцентричним і ресурсно-орієнтованим. Після опанування курсу здобувачі освіти зможуть працювати в міждисциплінарній команді.

2. Метою освітнього компонента «Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів осіб з вадами розвитку» є формування системи теоретичних знань та практичних навичок вираження емоцій, зниження тривожності, опрацювання страхів та внутрішніх конфліктів засобами арттерапії.

Завдання освітнього компонента «Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів осіб з вадами розвитку» є опанування:

- теоретичних засад арт-терапевтичних підходів у практиці ерготерапії;
- психофізіологічних механізмів впливу творчої діяльності на когнітивну, емоційну та моторну сфери;
- видів арт-технік (образотворчі, музичні, тілесно-орієнтовані, ігрові, казкотерапевтичні, драматерапевтичні тощо);
- особливостей використання арт-технік у роботі з особами з різними порушеннями розвитку (інтелектуальні порушення, розлади аутистичного спектру (РАС), церебральний параліч (ЦП), сенсорні порушення тощо);
- методів активізації внутрішніх ресурсів, формування мотивації та підвищення рівня саморегуляції;
- алгоритмів планування ерготерапевтичного втручання з використанням арт-технік;
- критеріїв оцінювання ефективності застосованих методик;
- планувати та реалізовувати ерготерапевтичні інтервенції з використанням арт-технік;
- забезпечувати безпечно та етично обґрунтоване застосування методик;
- забезпечувати етичні аспекти і професійні межі застосування творчих інтервенцій;
- вміти аналізувати функціональні можливості особи з вадами розвитку та визначати доцільність використання творчих методів.

Набуті знання та вміння формують у здобувачів освіти як загальні, так і фахові компетентності. До загальних належать здатність до креативного мислення, професійного саморозвитку, ефективної комунікації та командної взаємодії. До спеціальних компетентностей відноситься здатність планувати й здійснювати ерготерапевтичні втручання з використанням творчих методів, добирати арт-техніки відповідно до індивідуальних потреб особи, інтегрувати їх у програми фізичної терапії та ерготерапії, а також оцінювати результати професійної діяльності з метою підвищення її ефективності.

3. Soft Soft skills. Матеріал ОК формує такі навички:

- Емпатія та пацієнт-центрований підхід.
- Міжпрофесійна співпраця (teamwork)
- Критичне мислення та прийняття рішень
- Навички самоорганізації й тайм-менеджменту
- Професійна етика та відповідальність
- Навички навчання впродовж життя (Lifelong learning)

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Арт-техніки в роботі з особами з різними порушеннями розвитку. Планування та особливості використання						
Тема 1. Використання арт-технік у роботі з особами з різними порушеннями розвитку	28	2	2	22	2	ДС РМГ/5
Тема 2. Образотворчі арт-техніки. Алгоритм планування та особливості використання	30	2	4	22	2	ДС РМГ/5
Тема 3. Музичні та драматерапевтичні арт-техніки. Алгоритм планування та особливості використання	30	2	4	22	2	ДС РМГ/5
Тема 4. Тілесно-орієнтовані та ігрові арт-техніки. Алгоритм планування та особливості використання	32	2	6	22	2	ДС ДБ РМГ/5
Тема 5. Бібліотерапевтичні (казкотерапевтичні) арт-техніки. Алгоритм планування та особливості використання	30	2	4	22	2	ДС РМГ/5
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	200

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, РМГ – робота в малих групах

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів освіти – основний вид засвоєння навчального матеріалу. Під час самостійної роботи здобувач освіти опрацьовує теоретичний матеріал, виконує індивідуальні завдання, тощо. Самостійна робота здобувачів освіти оцінюється під час поточного контролю та підсумкового контролю.

1. Самопізнання та самоідентифікація: «Автопортрет тут і зараз», «Мое справжнє Я», «Карта моїх інтересів», «Мій внутрішній світ».
2. Робота з емоціями та почуттями: «Намалюй свій страх/гнів/радість», «Діалог двох кольорів» (внутрішній конфлікт), «Малюнок емоцій».
3. Пошук ресурсів та відновлення: «Мій безпечний простір», «Колаж мрій» (візуалізація бажаного майбутнього), «Дерево сили», «Малювання на піску».
4. Робота з травмою та стресом: «Створення зі шматочків матеріалу/природи», «Нейрографіка» (трансформація напруги), «Мандалатерапія».
5. Тілесна арттерапія: «Малювання контуру тіла», «Робота з глиною» (скульптура для опрацювання тілесних затисків).
6. Сімейна арттерапія: «Мій сімейний портрет», «Малюнок сім'ї в образах».

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, порядності та толерантності.

Вивчення вибіркового освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Середовище під час проведення занять є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти не повинні спізнюватися на заняття, дотримуватись правил техніки безпеки, мати засоби індивідуального захисту та спецодяг.

До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note), зареєструватись на [платформі](#) дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки для проходження тестування та роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти спеціальностей «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація» Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4- бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

– 5 («відмінно») – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 («добре») – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 («задовільно») – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 («незадовільно») – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Оцінювання здійснюється згідно [Положення](#) про електронний журнал.

У разі переходу на дистанційне навчання викладання освітнього компоненту відбувається відповідно до [Положення](#) про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика академічної доброчесності регламентується чинними законодавчими актами України та внутрішніми документами університету: [Кодексом академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки та Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки](#), які встановлюють загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечують дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. У разі пропуску заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі за графіком відпрацювання згідно з [Положенням](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти спеціальностей «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація» Волинського національного університету імені Лесі Українки.

У разі порушення дедлайнів виконання завдань, без поважних причин, робота може оцінюватися на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, забезпечується відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки Також здобувачі вищої освіти мають право на зарахування певної кількості балів, відповідно до [Положення](#) про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Не передбачені.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувача за умови, що здобувач виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 200 балів).

У випадку, якщо здобувач набрав менше, ніж 120 бали, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Організація та порядок проведення підсумкового контролю відбувається у відповідності до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти спеціальностей «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація» Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Терміни проведення підсумкового контролю, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії.

У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів підсумкового контролю.

Повторне складання підсумкового контролю допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
120–129	
1–119	Незараховано (необхідне перескладання)

Питання до форми контролю

1. Теоретичні основи застосування арт-технік у практиці ерготерапії.
2. Історичні аспекти розвитку арт-терапії.
3. Адаптація творчих завдань відповідно до віку, рівня розвитку та функціонального стану клієнта.
4. Напрями арт-терапії.
5. Сучасні тенденції розвитку арт-технік.
6. Фактори психотерапевтичного впливу в арттерапії .
7. Форми арт-терапевтичної роботи.
8. Арт-терапевтичний простір і матеріали.
9. Арт-техніки в педіатрії.
10. Арт-техніки в геріатрії.
11. Арт-техніки при порушенні опорно-рухового апарату.
12. Арт-техніки при неврологічних порушеннях.
13. Арт-техніки при ментальних порушеннях.

14. Арт-техніки при психічних порушеннях.
15. Техніка ізотерапії.
16. Особливості ізотерапії в роботі з дітьми.
17. Техніка колажа.
18. Техніка глинотерапії (скульптури).
19. Техніка мандалотерапії.
20. Алгоритми інтерпретації мандал.
21. Техніка казкотерапії.
22. Типологія казок та алгоритм їх створення.
23. Техніка пісочної терапії.
24. Інтерпретація пісочних картин.
25. Техніка музикотерапії.
26. Техніка танцювальної терапії.
27. Техніка драматерапії.
28. Техніка фототерапії.
29. Механізми корекційного впливу фототерапевтичних занять.
30. Техніка кольоротерапії.
31. Техніка кінотерапії.
32. Техніка артсинтезтерапії.
33. Техніка лялькотерапії.
34. Організація простору для лялькотерапії. Типологія ляльок.
35. Техніка маскотерапії.
36. Принципи та моделі маскотерапії.
37. Гримотерапія як різновид маскотерапії.
38. Техніка відеотерапії.
39. Техніка терапії метафоричними картами.
40. Оцінка ефективності проведених занять з атртерпії.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Грейда Н.Б., Андрійчук О.Я. Ерготерапевтичне втручання та тестування: навчально-методичний посібник. 79 с. (витяг з протоколу науково-методичної ради університету №3 від 21.11.2024). <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/25438>
2. Калька Н., Легка А. Основи арттерапії: практичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 104 с.
3. Колпачи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 288 с. <https://psychologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/.pdf>
4. Основи реабілітації людей з порушеннями зору: навч.-метод. посіб. [Ірина Сасіна, Тетяна Гребенюк, Євгеній Свет та ін.]. Київ, 2025. 168 с. <https://gud.rv.ua/book-pdf/>

Додаткова

1. Андрійчук О.Я., Грейда Н.Б. Теоретично-концептуальні основи ерготерапії : навчально-методичний посібник. 74 с. (витяг з протоколу науково-методичної ради університету №3 від 21.11.2024). <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/25436>
2. Вознесенська О., Сидоркіна М. Арт-терапія у подоланні психічної травми. Київ : Золоті ворота, 2015. 148 с.
3. Гребенюк Т. М. Реабілітація людей з порушеннями зору: аналіз ситуації. Матеріли Міжнародного проекту «Підтримка реабілітації людей з інвалідністю, які отримали

- травми внаслідок війни». 2023. 56 с. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/reabilitatsiya-lyudey-z-porushennyamy-zoru-analizsytuatsiyi>
4. Грейда Н.Б., Андрійчук О.Я. Формування практичних навичок ерготерапевта: навчально-методичний посібник. 74 с. (витяг з протоколу науково-методичної ради університету №3 від 21.11.2024). <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/25437>
 5. Грейда Н. Фізична терапія та ерготерапія осіб з інвалідністю. *Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу* : матеріали доп. учасн. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м.Луцьк, 25 трав. 2023 р. Луцьк : ЛІРоЛ, 2023. С.300-303.
 6. Кондзерська В.І., Грейда Н.Б. Сенсорна інтеграція дітей засобами ерготерапії. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук* : матеріали ІV Міжнар. наук.практ. конф., м.Луцьк, 11 листопада 2021 р. Луцьк, 2021. С.514-516.
 7. Майкова Т.В., Афанасьєва О.С. Основи ерготерапії: підручник. Дніпро: Журфонд, 2021. 364 с.
 8. Теорія і практика арт-терапії: навчально-методичний комплекс / Уклад. І.В. Бабій. Умань: Алмі, 2014. 76 с.
 9. Швесткова О., Катержина С. Ерготерапія: підручник. Київ: Чеський центр уКиєві, 2019. 280 с.

Інтернет-ресурси

1. Арт-терапія // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Арт-терапія>
2. Основні принципи, поняття, механізми арт-терапії <https://studfile.net/preview/9695763/>
3. Що таке арт-терапія і чому вона така корисна у роботі з дітьми під час війни <https://voices.org.ua/news/shcho-take-artterapiia-ta-chomu-vona-efektyvna-u-roboti-z-ditmy-pid-chas-viyny>
4. Систематичні огляди, рандомізовані контрольовані дослідження, що стосуються втручання в ерготерапії – [OTseeker](https://www.otseeker.com/)
5. <https://lib.nuph.edu.ua/3d-flip-book/ergoterapija/>
6. <https://baat.org/art-therapy/what-is-art-therapy/>
7. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>